

Одарчук Наталія Андріївна

кандидат філологічних наук, доцент
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Кривенька Д.С.

здобувачка другого рівня вищої освіти
Волинський національний університет імені Лесі Українки

ДО ПИТАННЯ СУБМІСІВНОСТІ ТА СУБМІСІВНОЇ АНГЛОМОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Субмісивна особистість є надзвичайно складним і багатовимірним явищем, яке охоплює різні аспекти людського існування, включаючи як психологічні, так і лінгвістичні. Це поняття має велике значення не лише для розуміння індивідуальних психологічних особливостей кожної окремої особи, але й для глибшого розуміння ширших соціальних структур, які впливають на поведінку і мовну комунікацію індивідів у суспільстві. Вивчення субмісивної поведінки відкриває нові горизонти для дослідження взаємодії між особистістю та соціумом, що дозволяє ефективніше розробляти стратегії підтримки та розвитку особистісного потенціалу. Це, у свою чергу, сприяє вирішенню соціальних проблем, таких як експлуатація та дискримінація субмісивних осіб, що є важливим аспектом для побудови справедливого і рівноправного суспільства [1, с. 15].

Головними причинами багатоаспектного вивчення субмісивності є такі:

1. Вивчення субмісивності може допомогти у розумінні мовної поведінки особистості. Це дає можливість мовознавцям з'ясувати, як і чому люди висловлюють слухняність та ввічливість.

2. До психологічних особливостей субмісивного характеру особистості відносяться ставлення до влади, потреба в підпорядкуванні, водночас зберігаючи почуття власної гідності. Ставлення до влади проявляється в тому, як людина взаємодіє зі своїм безпосереднім начальником. Потреба в підпорядкуванні може бути обумовлена бажанням уникнути конфліктів і підтримувати гармонійні відносини. Підпорядкування часто асоціюється з низькою самооцінкою, оскільки такі люди схильні слідувати за іншими та уникати самостійних рішень [5, с. 62].

3. Соціокультурний контекст вивчає культурні норми, соціальні стереотипи, сімейне виховання, що в сукупності відіграє важливу роль у формуванні слухняної поведінки. У деяких культурах повага до старших та авторитету є більш вираженою, а це впливає на спосіб вияву слухняності. Посилити покірність жінок через соціальні очікування можуть суспільні гендерні стереотипи. Часто вплив сімейного виховання визначає моделі поведінки в дорослому житті [4, с. 91].

4. Лінгвістичний аспект вивчення субмісивності полягає у дослідженні мовних засобів, що демонструють цю рису. Субмісивність перш за все передбачає ретельне формулювання висловлювання, вживання здебільшого

пасивних структур речень та відмовостійких форм. Використання ввічливих виразів, таких як: "*Could you please...?*" або "*Would it be possible to...?*", сигналізує про підпорядкованість та бажання уникнути конфлікту. Пасивні конструкції на кшталт "*It was decided that...*" замість "*I decided that...*" також вказують на підпорядкованість. Допомагають уникнути прямого заперечення такі форми відмови, які пом'якшують негативні відповіді, наприклад, "*I'm not sure that's possible*" [8, с. 85].

5. Вивчення субмісивності у когнітивному аспекті включає обробку людиною інформації про стосунки із владою, особливо в ситуаціях конфлікту, взаємодію з іншими когнітивними моделями (ментальні структури, які допомагають організувати й інтерпретувати інформацію, і включають схеми, сценарії та інші форми ментальних репрезентацій), які допомагають особистості з'ясувати, як вона сама сприймає своє підпорядкування, та як це впливає на її власну мову та поведінку. Зрештою це сприяє глибшому розумінню взаємодії особистості із зовнішнім світом.

Вивчення субмісивності у міжособистісному спілкуванні відіграє важливу роль у різних сферах, де існує потреба зрозуміти, як люди сприймають своє місце в соціальній ієрархії і як це впливає на їхню поведінку та прийняття рішень. Наведемо деякі з ключових сфер, де вивчення субординації в англomовному середовищі має практичне застосування [2, с. 74]:

- Вивчення субмісивності в мові педагогів. Це допомагає вчителям зрозуміти, як ввічливість і субординація виражаються в мові, що є корисним при викладанні мови, зокрема вивченні мовних норм.

- Дослідження субмісивності використовується для вивчення міжкультурних відмінностей у спілкуванні. В англomовних країнах, таких як США і Великобританія, очікується більш відкрите і пряме спілкування, тоді як в інших культурах слухняність може розглядатися як знак ввічливості і поваги. Розуміння цих відмінностей може допомогти уникнути непорозумінь у міжкультурній комунікації та допомогти міжнародним командам взаємодіяти ефективніше.

- Дослідження субмісивності у психологічному ракурсі може бути корисним спеціалістам, котрі працюють з клієнтами. Це допомагає зрозуміти їхнє ставлення до влади і взаємодії з оточуючими [7, с. 49].

- Вивчення субмісивності з позиції соціології допомагає виявити соціокультурні та гендерні аспекти покірної поведінки.

- За допомогою мовного аналізу компанії можуть використовувати дані про відповідність мовленнєвої поведінки клієнтів, споживачів чи співробітників усталеним нормам.

- У контексті бізнесу та менеджменту вивчення субмісивності може допомогти зрозуміти, як мова впливає на динаміку влади в організації. Підлеглі можуть використовувати "покірні" мовні патерни, щоб уникнути конфронтації або не здаватися агресивними. Це розуміння важливе для лідерів, які хочуть створити відкриту і продуктивну культуру спілкування, де працівники можуть вільно висловлювати свої думки та ідеї [6].

- Вивчення субмісивності в англомовному політичному дискурсі допомагає зрозуміти, як політики та лідери думок можуть використовувати мову для впливу на свою аудиторію. Демонстрація слухняності чи покірливості в певних контекстах або, навпаки, більш категоричне мовлення може впливати на сприйняття виборців і створювати образ слабого/ сильного лідера. Це важливо для ефективних комунікаційних стратегій під час виборчих кампаній та переговорів.

- Соціальні дослідження в англомовних країнах можуть допомогти зрозуміти мову, якою спілкуються вразливі групи, такі як мігранти, біженці та меншини, щоб уникнути конфлікту з владою чи мажорною частиною населення. Ці знання можуть бути використані для розробки програм підтримки, спрямованих на підвищення їхньої впевненості та інтеграцію в суспільство [3, с. 61].

Отже, дослідження субмісивної особистості вимагає міждисциплінарного підходу, котрий охоплює психологічний, соціокультурний, когнітивний, а також лінгвістичний аспекти. Такий комплексний аналіз дозволить краще зрозуміти механізми формування та прояву субмісивності, а також її вплив на комунікацію та соціальну взаємодію. Розуміння особливостей англомовного дискурсу субмісивної особистості може бути корисним для ефективної комунікації в різних соціальних і професійних контекстах, сприяючи уникненню непорозумінь і підтриманню гармонійних відносин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ананко Т.Р. Англомовний корпоративний дискурс: автореф. дис. канд. філол. наук: спец. 10.02.04 “Германські мови”. Харків, 2007. 20 с.
2. Бацевич Ф.С. Нариси з комунікативної лінгвістики. Львів: Вид. центр Львівськ. нац. ун-ту, 2003. 247 с.
3. Бацевич Ф.С. Нариси з лінгвістичної прагматики: [монографія]. Львів: ПАІС, 2010. 336 с.
4. Гнезділова Я.В. Емоційність та емотивність сучасного англомовного дискурсу: структурний, семантичний і прагматичний аспекти: дис. канд. філол. наук: спец. 10.02.04 “Германські мови”. К., 2007. 291 с.
5. Груба Т.Л. Проблема формування мовної особистості як міждисциплінарне поняття. Наукові записки [Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова]. Серія : Педагогічні науки. 2019. Вип. 142. С. 60–69.
6. Монастирська Л.В. Дискурсивна особистість у сучасній лінгвістиці. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. Одеса. 2019. № 39, том 3.
7. Радзівська Т.В. Нариси з концептуального аналізу та лінгвістики тексту. Текст – Соціум – Культура – Мовна особистість: [монографія]. К.: ДП “Інформативно-аналітичне агентство”, 2010. 491 с.
8. Хабермас Ю. Комунікативна дія і дискурс – дві форми повсякденної комунікації. Першоджерела комунікативної філософії. К.: Либідь, 1996. С. 84–90.